

Kantelu 17.10.2024

Ylivieskan kaupunki/
sivistyslautakunta
Kyöstintie 4
84100 Ylivieska

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
kirjaamo.pohjois@avi.fi

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteen järjestämät perusopetuksen oppilaiden terveystarkastukset ja koulupsykologin palvelut Ylivieskassa

Lainsäädäntö, mihin toiminta perustuu

Valtioneuvoston asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 6.4.2011/338, säädetään perusopetuksen oppilaille kohdennettavan terveystarkastuksen sisällöstä, laajuudesta sekä määräaikaisten terveystarkastusten ajankohdista oppilaan perusopetuksen aikana. Asetuksen §9 mom. 4 mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä oppilaalle terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla; ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella vuosiluokalla tarkastuksen on oltava laaja. Tämän lisäksi kys. pykälän 6 mom. mukaan oppilaalle kahdeksannella vuosiluokalla tehtävässä laajassa terveystarkastuksessa on arvioitava oppilaan erityiset tarpeet ammatinvalinnan ja jatko-opiskelun kannalta sekä suunniteltava tarvittavat tukitoimet.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan oppilaalla on terveystarkastus jokaisella vuosiluokalla eli yhteensä 9 kertaa perusopetuksen aikana. Laajat terveystarkastukset ovat oppilaille ja heidän perheilleen 1., 5. ja 8. luokalla. Laajaan terveystarkastukseen kuuluu sekä terveydenhoitajan tarkastus että lääkärintarkastus. Tarkastusohjelman lisäksi laaja terveystarkastus tehdään aina silloin, kun on tarvetta selvittää oppilaan ja perheen tilannetta tarkemmin. Tällainen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun oppilaalla on jokin krooninen toimintakykyä rajoittava pitkäaikaissairaus tai tiedossa on perheen voimavaraja kuluttava elämäntilanne, kuten vanhemman päihde- tai mielenterveysongelma. Laajan terveystarkastuksen tavoitteet ovat tärkeitä: vahvistaa koko perheen hyvinvointia, varhenta tuen tarpeiden tunnistamista, tarjota tukea oikeaan aikaan ja ehkäistä syrjäytymistä.

Oppilas- ja opiskeluhoitolain 1287/2013 mukaan oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla edistetään oppilaan ja opiskelijan oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja osallisuutta sekä pyritään ehkäisemään ongelmien syntymistä. Hyvinvointialue vastaa opiskeluhoitopalvelujen, eli koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen, järjestämisestä alueellaan oppilaan tai opiskelijan kotipaikasta riippumatta. Opiskeluhoitopalveluja, joihin oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus, ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Perusopetuksen oppilaiden terveystarkastukset Ylivieskassa.

Ylivieskan kaupungin perusopetuksessa on tällä hetkellä (tilanne 20.9.2024) 2189 oppilasta, ja koulua järjestetään yhteensä yhdessätoista yksikössä. Laajojen terveystarkastusten kohteena olevien oppilaiden ikäluokka on kooltaan keskimäärin n. 230 oppilasta.

Lääkärin toteuttamat laajat terveystarkastukset ovat jääneet lähes kokonaan toteutumatta vuoden 2023 alusta lähtien. Erityinen huoli on perusopetuksen 8. luokkalaisille kahtena vuonna peräkkäin toteutumatta jääneistä laajoista terveystarkastuksista, joilla on oppilaiden jatko-opintojen ja tarvittavien tukitoimien kannalta oleellinen merkitys. Tällä hetkellä 8. luokkalaisia on Ylivieskan perusopetuksessa 247 oppilasta. On tehty myös havaintoja, että terveystarkastusten toteuttaminen hyvinvointialueen kunnissa ei toteudu tasavertaisesti.

Perusopetuksen oppilaiden koulupsykologipalvelut Ylivieskassa.

Ylivieskassa koulupsykologipalvelut ovat olleet alle lainsäädännön vaatiman tason jo vuosia. Aiemmin ostopalveluna on saatu alakoululaisten oppimisvaikeuksien testauksia. Tästä toiminnasta kokemukset olivat hyviä. Vuodesta 2024 lähtien edes näitä palveluja ei ole ollut saatavilla. Oppilas- ja opiskeluhoitolain mukaan oppilaalla on oikeus psykologin palveluihin, joihin tulisi kuulua testausten lisäksi ennaltaehkäisevää psykososiaalista tukea. Lain mukaan jokaisen oppilaitoksen käytössä tulisi olla psykologin palveluja. Ylivieskan perusopetuksen oppilaille ei ole ollut tarjolla moneen vuoteen kuin testauksia. Muu psykologin tuki puuttuu.

Tällä hetkellä Ylivieskan perusopetuksen oppilaista kymmeniä odottaa pääsyä psykologin tutkimuksiin. Jonossa oleville oppilaille on tehty kevään ja syksyn aikana psykologin arvio tutkimuksen kiireellisyydestä. Osa tutkimustarpeista on todettu kiireellisiksi. Kuitenkaan tutkimuksiin ei ole tämän vuoden aikana päässyt yhtään oppilasta. Tästä johtuen kaikki oppimisvaikeustutkimukset ja tarkkaavuuden tutkimukset ovat jääneet tekemättä. Oppilaiden asioihin ei pystytäkään puuttamaan parhaalla mahdollisella tavalla, kun haasteiden syystä ei ole tutkittua tietoa.

Koulupsykologin tutkimuksista saatava tieto on tärkeää oppilaan koulupaikan valinnassa sekä tuen tarpeen määrittämisessä sekä tukitoimien suunnittelussa.

Postiosoite:

Ylivieskan kaupunki
PL 70
84101 YLIVIESKA

Käyntiosoite:

Ylivieskan kaupunki
Kyöstintie 4
84100 YLIVIESKA

Puhelin:

(08) 42941

Y-tunnus: 0190557-3

Sähköposti:

kirjaamo@ylivieska.fi
etunimi.sukunimi@ylivieska.fi
Kotisivu: www.ylivieska.fi

Lisäksi psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut on viety kauas tarvitsijoista, kun he eivät saa jalkautua kouluille ja alakoululaiset eivät pääse omilla kyydeillä keskustaan vastaanotolle. Alakoulujen oppilailta puuttuu tällä hetkellä kokonaan psyykinen tuki, jonka on alun perin ollut tarkoitus olla matalan kynnyksen palvelua.

Kantelu

Ylivieskan kaupungin sivistyslautakunta toteaa kanteluna, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde ei ole järjestänyt perusopetuksen oppilaiden laajoja terveystarkastuksia eikä perusopetuksen oppilaiden koulupsykologipalveluita asetuksen neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 6.4.2011/338 ja oppilas- ja opiskeluhuoltolain 1287/2013 edellyttämällä tavalla. Sivistyslautakunta edellyttää, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde järjestää ensitilassa resurssit Ylivieskan perusopetuksen oppilaiden laajoja terveystarkastuksia ja koulupsykologipalveluita varten.

Ylivieskan kaupungin sivistyslautakunta on käsitellyt kantelun kokouksessaan 17.10.2024.

Ylivieskassa 17.10.2024

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Ylivieskan kaupungin asianhallintajärjestelmässä.

Eija Saarela
hallintojohtaja (vs. sivistysjohtaja)
p. 044 4294 212
eija.saarela@ylivieska.fi

Johanna Rautakoski
sivistyslautakunnan puheenjohtaja
johanna.rautakoski@valtuusto.ylivieska.fi

Liite

Ote sivistyslautakunnan pöytäkirjasta 17.10.2024